

ORTOPEDIYANING AHAMIYATI VA AFZALLIKLARI

Orifova Farziyo O'tkirbek qizi

Qo'qon universiteti Andijon filiali

Stomatologiya yo'nalishi 205-guruh talabasi

+998770780781 E-mail: farzonaaripovva@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18375538>

Annotatsiya: Mazkur tezisda tish yo'qotilishining oqibatlari va ularni ortopedik stomatologiya orqali bartaraf etish usullari yoritilgan. Zamonaviy tish protezlari turlari hamda ularning funksional va estetik ahamiyati qisqacha tahlil qilingan. Ish bemorlar hayot sifatini yaxshilashda protezlashning muhimligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: ortopedik stomatologiya, tish protezlari, tish yo'qotilishi, olinadigan protezlar, kron va ko'priklar, estetik tiklash.

Kirish: Ortopediya (grekcha: ὀρθός [orto]... va παιδεία [paideia] – parvarish qilish) – tibbiyotning bir sohasi. Tug'ma nuqsonlar, shikastlar va turli kasalliklar oqibatida tayanch harakat a'zolari shakli va funksiyasining buzilishini aniqlash, davolash va oldini olish yo'llarini o'rganadi. Hozirgi Ortopediya faniga fransuz vrachi N. Andri (1658—1742) asos solgan. Ortopediya uzoqtarixga ega. Umurtqa pog'onasining qiysha-yishi, maymoik, son suyagining bo'ksa bo'g'imidan chiqishi, singan va chiqqan suyaklarni solish va to'g'rilash usullari Gippokrat asarlaridayoq mufassal bayon etilgan edi.

Asosiy qism: Kimga tish proteziga ehtiyoj bor? Protez turlarini nima uchun tushunish kerakligini ko'rib chiqaylik. Zamonaviy odamlar xavotirga tushmaydi - stomatologiya sohasidagi yangiliklar har qanday muammoni hal qilishi va hatto eng qiyin holatlarda tishlarning butunligini tiklashi mumkin. Albatta, ko'p odamlar hatto eng yaxshi protezlarni o'rnatishni va ayni paytda old tishlarini chaynashni xohlamasligini aytishadi. Ammo ular o'zlarining tish-jag' sistemasi bilan nima sodir bo'lishini o'zlari haqida hisobot beradilarmi? Yo'qolgan tishni tiklash zarurligini o'ylamang. Axir, ertami-kechmi kompensatsiya mexanizmi o'z chegaralariga etib boradi va tishlarni yo'qotish quyidagi qonunbuzarlikka olib keladi: kosmetik nuqson; Diksiyon bilan murakkabligi; ovqatni chaynash bilan bog'liq muammolar; ısırığın buzilishi va buning natijasida, temporomandibular qo'shma ishida buzilishi; Periodontal kasallik belgilari rivojlanishi yoki kuchayishi; emalning siljishi ortishi ko'rinishi; bir qator turg'un tishlarning kavislari; kama shaklidagi nuqsonlarning paydo bo'lishi.

Tish protezlari turlari qanday? Barcha turdagi tish protezlari olinadigan va olinmaydigan qismlarga bo'linadi. Qabul qilinadigan protezlar ko'pincha filmlarda va hazilda o'ynaydigan "buvisining" protezlari. Darhaqiqat, bunday prosthetika va haqiqat ko'pincha keksalarda qo'llaniladi, bu kariesdan ko'p tish haloki va uning asoratlari, periodontit. Biroq, kulish uchun hech narsa yo'q, chunki olinadigan protezlar millionlab insonlar ovqatlanish va ham muloqot, ham estetika jihatidan to'liq hayotga qaytishlariga yordam beradi. Ushbu protezning xususiyati protezning kundalik gigienasiga bo'lgan ehtiyojdir. Qabul qilinadigan protezlar to'liq bo'lishi mumkin, ya'ni og'izda tishlarning to'liq etishmaydigan nuqsonlarini, qisman esa - tishlarning sezilarli, ammo to'liq yo'qolishi bilan qoplanadi. An'anaviy tarzda, olinadigan protezlar uchun tayanch material akril plastmassadan iborat. Olinadigan dentoqli protezlarning yanada zamonaviy turlari neylon protezlardir. Ularning ishlab chiqarilishi uchun maxsus estetik neylon ishlatiladi, bu esa eng yaxshi estetik xususiyatlarni, mustahkam kuch va uzoq muddat foydalanish imkonini beradi.

Kronlar (sun'iy tojlar): Kronlar tish toji qismi sezilarli darajada yemirilgan yoki funksional jihatdan zaiflashgan hollarda qo'llaniladi. Ular tishning anatomik shakli, funksiyasi va estetik ko'rinishini tiklashga xizmat qiladi hamda metall, metall-keramika yoki to'liq keramika materiallardan tayyorlanadi.

Ko'priklar (ko'priksimon protezlar): bir yoki bir nechta tish yo'qotilganda, qo'shni tayanch tishlar hisobiga yetishmayotgan tishlar o'rnini bosish uchun ishlatiladi. Ular chaynash samaradorligini tiklaydi va tish qatorining yaxlitligini saqlashga yordam beradi.

Yorliqlar (inley, onley): Yorliqlar tish to'qimalari qisman yo'qolganda qo'llaniladigan bilvosita restavratsiya usuli bo'lib, plomba bilan tiklash mumkin bo'lmagan holatlarda ishlatiladi. Ular yuqori mustahkamlik va aniq anatomik moslik bilan ajralib turadi.

Veneerlar: tishlarning vestibulyar yuzasiga o'rnatiladigan yupqa keramika yoki kompozit qoplamalar bo'lib, asosan estetik nuqsonlarni (rang o'zgarishi, shakl buzilishi, oraliqlar) bartaraf etish uchun qo'llaniladi.

Xulosa: Tish yo'qotilishi chaynash, nutq va estetikaga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Zamonaviy protezlash usullari bu muammolarni samarali bartaraf etib, og'iz bo'shlig'i funksiyasini va bemorlar hayot sifatini yaxshilaydi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Xudoyberganov A.A. Ortopedik stomatologiya asoslari. — Toshkent, 2020.
2. G'aniyev R.Sh. Tish protezlash usullari. — Toshkent, 2019.
3. Borovskiy E.V. Ortopedicheskaya stomatologiya. — Moskva, 2018.
4. Ismoilov S.S. Zamonaviy stomatologiya. — Toshkent, 2021.